

Omedelbart justerade paragrafer

Justerat	Torsdagen den 24 april 2025 §§ 7-16, 27
Anslaget	Måndagen den 28 april 2025 §§ 7-16, 27

Jonas Naddebo §§ 1-15, 17-50

Beslutande ledamöter:

Tjänstgörande ersättare:

För Per Strängberg (S)
För Maria-Elsa Salvo (S)
För Jonas Naddebo (C)
För Björn Ljung (L)

David Persson (S) §§ 1-18, 20-50
Jonas Darai (V)
Oscar Gullberg (MP)
Karin Blomstrand (M)
Christer H Sjöblom (M)
Julian Kroon (SD)
Marie Della Morte Pålstaam (L) §§ 1-18, 20-50
Mikael Blomstrand (C) §§ 1-15, 17-50
Mikael Valier Furtenbach (KD)

Dessutom närvarade stadsbyggnadsdirektören Amanda Horwitz, Mikael Andersson Ståhl, Julia Björklund, Fredrik Casparsson, Torleif Falk, Louise Heimler, Torkel Kjellman, Martin Schröder, nämndsekreterare Sara Högne, Fabian Lind och Ebba Lundström, borgarrådssekreterarna Hanna Amin, Adam Karim Löfgren och Helena Andersson samt personalrepresentant Luis Lopez §§ 1-14

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

§ 7

Underlag för budget 2026 med inriktning för 2027 och 2028 för stadsbyggnadsnämnden, Dnr 2025-04288-1.2.1

Beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

- 1 Stadsbyggnadsnämnden godkänner förslag till underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028, samt överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
- 2 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Mats Johnsson (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Björn Ljung (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 17 mars 2025.

Bilaga § 7

Tjänsteutlåtandet avser underlag för budget 2026 med inriktning för 2027 och 2028 för stadsbyggnadsnämnden.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:
  1. Att delvis godkänna kontorets förslag till underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028.

2. Att återkomma med ett förslag till inriktning utifrån Centerpartiets budgetreservation i kommunfullmäktige.
3. Att därutöver anföra följande:

Centerpartiet vill staka ut en hoppfull väg framåt för det framtida Stockholm – en stad som håller ihop och ger kraft åt varje människa att förverkliga sina drömmar. Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen.

Stadsbyggnadsnämnden ska aktivt arbeta för en hög takt i bostadsbyggandet och en socialt och ekologiskt hållbar bostadsförsörjning, där stadens klimatavtryck minskar. Centerpartiet har högre ambitioner än vänstermajoriteten: Stockholm ska vara en ledstjärna i klimatarbetet och staden ska vara fossilbränslefri senast 2035. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transportbehovet.

Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Det är avgörande att prioritera att få fram tillräckligt med bostäder i olika upplåtelseformer, storlekar och prisnivåer. Eftersom nyproduktion aldrig blir billig måste det befintliga bostadsbeståndet nyttjas effektivare och mer rättvist. Tyvärr lyser de politiska förslagen från majoriteten med sin frånvaro.

Nämndens arbete för att förbättra kundnöjdheten bedöms behöva fortsätta under perioden, bland annat med fokus på fortsatt digitalisering och automatisering. Centerpartiet har i sin budgetreservation avsatt medel för att införa en bygglovsrobot, något som varit en framgångsfaktor i Nacka, gett snabb och effektiv service till invånarna och bidragit till att kommunen fått bäst NKI-resultat i landet för kommuner över 100 000 invånare.

I övrigt hänvisar vi till Centerpartiets budgetreservation i kommunfullmäktige för vilka prioriteringar som bör ligga till grund för planeringen för perioden 2026–2028.

- 3) Johan Nilsson m.fl. (M) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:
  1. Att avslå kontorets förslag till beslut.
  2. Att stadsbyggnadskontoret återkommer till nämnden med ett förslag till underlag för budget 2026-2028 som utgår ifrån Moderaternas budgetreservation i kommunfullmäktige.

Vi ser med stor oro på den rödgröna majoritetens ideologiskt drivna förtätningsiver i stadens kulturhistoriskt viktiga villaområden. Detta trots att staden under förra mandatperioden antog en strategi i syfte att värna villastäderna mot ovarsam exploatering.

- SD noterar majoritetens förslag till budget och föreslår avslag med hänvisning till Sverigedemokraternas budgetförslag för Stockholms stad och de delar däri som avser stadsbyggnadsfrågor. Där har Sverigedemokraterna redogjort för partiets visioner, mål och inriktningar i stadsbyggnad. För att genomföra detta föreslås kontoret återkomma till nämnden med ett omarbetat underlag för budget som utgår ifrån vårt budgetförslag.

1. Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut.
2. Att uppdra åt kontoret att återkomma med förslag till inriktningsbeslut i enlighet med vad som nedan anförts.
3. Att därutöver anförda följande:

Vi liberaler anser att staden är till för människan och bör få så stora möjligheter att kunna röra sig fritt utifrån hennes förutsättningar och villkor. Det förutsätter att staden och dess förvaltningar stärker framkomligheten för alla som vistas och bor i vår stad. På så vis möjliggör vi för den enskilde individen att själv kunna styra över de verkligt avgörande besluten i livet. I Liberalernas förslag till budget 2025 för fastslås därför tre inriktningsmål för stadens verksamheter.

1. Ett frihetens Stockholm som ger varje individ möjligheter att uttrycka sig och förutsättningar att leva ett självständigt liv.
2. Ett grönt och innovativt Stockholm som är ledande i klimatomställningen och ger goda förutsättningar för ett fritt närings- och kulturliv.
3. Ett Stockholm med god ekonomi som slår vakt om de mänskliga rättigheterna, öppenhet och valfrihet.

Krisen inom byggbranschen med skenande byggkostnader och avstannade byggstarter har satt stadens ambitioner om att

nå bostadsmålen på prov. Vi befärar att det avstannade bostadsbyggandet kommer påverka både möjligheten att efterfråga tillgängliga bostäder men även boendekostnaderna negativt – vilket kommer leda till stora problem för staden att locka arbetskraft till staden.

Med majoritetens löften och tonläge i valrörelsen avseende bostadsbyggandet men med god vetskap om marknadsläget är det anmärkningsvärt att styret nu när man väl har fått stockholmarnas förtroende anser sig bemöta bostadskrisen på ett trovärdigt sätt samtidigt som vi ser de siffror som presenteras.

Här har Liberalerna presenterat ett antal förslag för att få igång bostadsbyggandet, exempelvis att förenkla omdaning av kontorshus till bostäder samt en revidering av markanvisningspolicyn för att öronmärka bostäder som kan efterfrågas av fler byggs.

För att ytterligare främja bostadsbyggandet vill vi liberaler utveckla konceptet Stockholmshus, där standardiserade byggprocesser minskar kostnaderna och ökar tillgången till bostäder, särskilt inom allmännyttan. Vi ser gärna att även privata aktörer ges möjlighet att bygga enligt samma modell. Samtidigt behöver regelverket ses över – en friare tolkning av byggregler kan leda till fler bostäder som ändå håller god kvalitet. Minst fem nya projekt bör testas under de kommande åren.

Vi föreslår också att framtida markanvisningar inkluderar krav på normkreativa boendelösningar – flexibla, anpassningsbara bostäder som svarar mot olika behov över tid. Detta är särskilt angeläget för unga, äldre och andra grupper med varierande boendeformer.

Här bör nämnden ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en modell där olika avgifter vid detaljplaner delas upp i tid, detta skulle underlätta för byggandet även under rådande lågkonjunktur.

I den förvärrade bostadsbristens spår ser vi även risken att staden kommer få problem att kunna erbjuda sina invånare den service och välfärd de betalar för genom skattsedeln då det kommer finnas brist på kompetent och tillgänglig personal att anställa.

När Bromma flygplats avvecklas öppnas ett nytt kapitel i stadens historia. Vi ser stora möjligheter i att utveckla Bromma till en grön, tät och levande stadsdel med plats för både bostäder och verksamheter. Men för oss liberaler är det

avgörande att utvecklingen sker varsamt och i dialog med de boende. Områdets karaktär och kulturhistoriska värden måste bevaras och respekteras. Utbyggnaden ska ske stegvis och harmonisera med omgivande stadsstruktur.

Vi är dock kritiska till att Bromma-projektet används som stadens främsta lösning på bostadskrisen, trots att det beräknas ta 20–30 år innan inflyttning kan påbörjas. Detta riskerar att binda upp resurser och politiskt fokus som behövs här och nu. Istället bör stadens ansträngningar riktas mot mer närliggande projekt, särskilt i Söderort och andra områden där byggstarter kan ske omgående. Att planera långsiktigt är viktigt men att leverera konkret nytta i närtid är avgörande.

Vidare bör nämnden vidareutveckla villastrategin med mål om att gestaltning och grönytefaktorn ges en avgörande roll i bedömning av exploatering i villaområden. I övrigt hänvisar vi till vår budgetreservation.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP).

Särskilt uttalande

Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar att budgetunderlaget har ett väl genomarbetat fokus på kontorets interna och organisatoriska utmaningar. Samtidigt är det viktigt att kontoret fortsätter utveckla arbetssätt och sakkunskap för att fortsätta analyser och följa upp av strategiska utmaningarna i omvärlden som kan få stora inverkan på nämndens verksamhet. Detta gäller både konsekvenser av konjunkturförändringar samt lag- och regelförändringar de kommande åren.

Detta inkluderar bland annat arbetet med Boverkets nya byggregler, eventuella regelförändringar inom PBL och reviderade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD), vars konsekvenser för nämndens arbete, processer, kompetensbehov och resursåtgång under perioden 2026 till 2028 behöver analyseras djupare. Det gäller särskilt kraven på renovering av befintligt bestånd, nollenergibyggnader, krav på livscykelanalyser och solenergi.

Arbetet med förändrade processer för stadsutveckling kommer fortsätta de kommande åren, detta innebär bland annat nya modeller för att starta planer tidigare och

markanvisa i senare skeden. Arbetet med områdesplanering är en viktig del för att ge förutsättningar för en strategisk planering som tar hänsyn till sociala- såväl som ekologiska aspekter av stadsutvecklingen utifrån de lokala förutsättningarna. Detta arbete gäller inte minst inom stadens utpekade och prioriterade fokusområden. Det är därför viktigt att nämnden genomför ett analysarbete för att fram riktlinjer för områdesplanering som kan integreras med arbetet för en sammanhållen stad.

Nämnden konstaterar att flera viktiga områden kopplade till miljö och klimat, som lyfts i budget 2025 samt i stadens klimathandlingsplan, är angelägna att lyftas fram i det kommande arbete. Kontoret behöver genomföra en analys av vilka utmaningar implementeringen av flera dessa mål och åtgärder medför, samt vilka resurser som krävs för att genomföra dem och nå kommunfullmäktiges mål. Detta gäller exempelvis:

- Främjande av träbyggande och material med låg klimatpåverkan.
- Kravställande på solenergi som norm samt underlättande för installation genom proaktiv dialog.
- Utveckla arbetssätt riktat till byggaktörer och fastighetsägare i syfte att stimulera ombyggnation eller tillbyggnad istället för rivning av byggnader.
- Planprocessens roll i att underlätta återbruk och flexibilitet.
- Arbetet mot värmeböljor och för att hindra ökad energianvändning för kylning.

Vi vill särskilt framhålla vikten av att, i samverkan med berörda nämnder, arbeta fram en modell där gränsvärden för klimatbelastning vid byggande på stadens mark skärps och föregår nationella krav.

Vi vill understryka vikten av att arbetet med inrättande av naturreservat och biotopskyddsområden prioriteras. Det är viktigt att nödvändiga resurser säkerställs för att möjliggöra inriktningen i enlighet med budget och gällande tidplan för arbetet med de fem naturreservat och tio biotopskyddsområden som nu sker.

En viktig del för att skapa en god och trygg stadsmiljö i den byggda miljön är arbetet med tillsyn och det stadsövergripande arbetet med stärkt riktad tillsyn. Nämnden behöver de kommande åren fortsätta medverka och analysera hur arbetssätt kan utvecklas för att skapa effektiva verktyg för att bedriva tillsyn både enskilt och som en del av samarbeten mellan andra förvaltningar och myndigheter. Som en del av detta bör det ses över om identifierade brister inom nuvarande

regelsystem kan tydliggöras för att behovet av förändrad lagstiftning ska kunna uppmärksammas.

Nämnden välkomnar att underlaget lyfter vikten av kommunikation med medborgare och intressenter. Mot bakgrund av den ökade polariseringen i samhället är transparens och dialog avgörande. Arbetet för kommunikation och medborgardialog är därför viktigt att kontinuerligt utveckla i enlighet med aktuell forskning och med nya arbetssätt, bland annat genom att inrätta en funktion som stadsbyggnadsombudsman/planombudsman.

De gångna åren har arbete för att utveckla kvalitets- och arkitekturfrågor tagit ett stort steg, bland annat genom byggnadsordningen och arkitekturpolicyn. Det är viktigt att arbetet för säkra god och kvalitativ arkitektur kan fortsätta. Detta gäller både i gestaltningen av enskilda byggnader såväl som genomarbetad stadsplanering genom bland annat den offentliga miljöns gestaltning. Nämnden har en viktig roll i att skapa en stad som stockholmarna trivs i idag likväl en stad vi kan vara stolta över i framtiden.

Ersättaryttrande

Mikael Valier Furtenbach (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Stadsbyggnadsnämndens kärnverksamhet behöver renodlas, inte användas som verktyg i politiska syften. Vi menar att det primära målet i stadsutvecklingen är att motverka bostadsbristen genom att bygga samman staden på ett attraktivt och socialt hållbart sätt med blandade upplåtelseformer i hela staden utifrån varje stadsdels lokala förutsättningar.

Vänsterpartiernas uttryckliga ambition att använda stadsutvecklingen för att tränga bort trafik och förtäta renodlade villaområden med flerbostadshus kommer markant försvåra arbetet och riskerar stockholmarnas förtroende för stadsutvecklingspolitiken. Stora delar av de utmaningar kontoret behöver brottas med är därför snarare en konsekvens av rådande politik än svårigheter att utföra ett mer ändamålsenligt arbete i bygget av Stockholm.

Vi noterar särskilt att kontoret lyfter fjolårets framtagande av vägledning i arkitekturfrågor för att ny bebyggelse ska ske med kvalitet och omsorg för stadens historia och karaktär. Kristdemokraterna vill understryka att vi systematiskt förespråkar en politik som värnar Stockholms värdefulla karaktär: varsam förtätning, bevarande av renodlade villaområden, vikten av god arkitektur samt återställande av

förlorade värden till följd av tidigare brutalistisk stadsutveckling.

Underrättelse

Kommunstyrelsen ska underrättas om beslutet.